

iskovanja. Zelo važna naloga je tudi uvajanje osebja, ki mu bo to delo zapuano. Izvršimo pa to šele potem, ko so obrazci in navodila že pripravljena.

Najlaže izvedljivo je to na seminarju za vse anketarje republike. Anketarje moramo izbrati skrbno. Mnenja smo, da so za to delo najprimernejše medicinske sestre, izkušene v terenskem delu zdravstvene zaščite otrok. Najbolje je, da izberemo m a delajo in so na podne. Če jih ne moremo nadomestilo ali pa jim ako vestno pripravljen. Zleg detajlnih in dobro pričakujemo od pred-

ročju, ki smo ga določili oprostiti rednega dela, ji nuditi pomoč za izvršite Za dobro obdelavo prol razumljivih navodil za (videnega raziskovanja. Potem pride na vrs do srede oktobra. Prej p anketirati, tako da že v hovih otrok od 0—5 le To pripravimo takoj, ka priprave nam bodo dak družin glede na osnovn

alo od srede septembra žin, ki jih nameravamo o družin in število nji- ve in splošne podatke. za to raziskovanje. Te e strukture anketiranih govorili.

Družin pa ne obiskujemo kot pri statističnem popisovanju, temveč predvsem po pravilih prave patronažne službe otroške zaščite. Pri tem pa seveda ne smemo pozabiti na preciznost podatkov, ki jih moramo dobiti. To pomeni, da govorimo z ženo — materjo kot pri patronažnem obisku, podatke pa vpisujemo precizno strokovno — statistično. Medicinske sestre — anketarji morajo o vsem tem dobiti potrebna navodila na seminarju, ki naj se vrši neposredno pred začetkom dela.

Nismo smatrali za potrebno, da tu razpravljamo o materiji, ki jo vsebuje vprašalna pola. To namreč za pripravo dela, s katerim bi morali pričeti takoj, niti ni bistveno. Vsekakor pa moramo vprašalno poló najprej vsestransko proučiti in jo potem preizkusiti na določenem terenu. Tako ugotovimo, če bo raziskovanje moglo izpolniti postavljene naloge in če pri zbiranju zahtevanih podatkov pri poizkusnem anketiranju ne bomo naleteli na nepremostljive težave.

• *Medicinska sestra in počitniška letovanja*

Priprave za počitniško letovanje

Dr. Slava Lunaček

Počitniška letovanja imajo važno mesto v okviru socialno zdravstvene zaščite naše mladine, to pa zaradi svojega prav tako vzgojnega kakor tudi zdravstvenega smotra. Zato je vsej družbi do tega, da čimbolj uspejo. Na uspeh pa vpliva dober izbor dece, dober izbor vzgojnega in tehničnega kadra, higien-sko ustrezajoče poslopje za nastanitev dece in pa pravilen sanitarni režim.

Od osvoboditve je organizacija počitniških letovanj doživela širok razvoj. Prvotno centralno upravljanje je v smislu splošne decentralizacije naše državne uprave prešlo na okrajne ljudske odbore. Pri okrajnih ljudskih odborih so se pri svetu za zdravstvo in socialno politiko osnovala posebne komisije, ki jih

sestavljajo zastopniki prosvete, zdravstva in raznih množičnih organizacij. Komisije so odgovorne za pedagoško in zdravstveno raven počitniških letovanj, poverjene pa so tudi z nalogo, zbrati vsa materialna sredstva, ki so za počitniške kolonije potrebna. Koder je to izvedljivo, so okrajni ljudski odbori prenesli to dejavnost v celoti ali vsaj delno na posamezne množične organizacije, predvsem na društvo prijateljev mladine, ki je že po svojem namenu prirodni sodelavec na tem področju zaščitne dejavnosti. Tako tudi tu skušamo uveljaviti družbeno upravljanje, ki se je na številnih drugih področjih tako dobro obneslo.

Član okrajne komisije za počitniška letovanja bi morala biti tudi medicinska sestra. Le-ta bi se na sedežu svojega področja morala včlaniti tudi v društvo prijateljev mladine. Če ga pa v kraju samem ni, bi tudi sestra morala dajati pobudo za ustanovitev tega društva, ki že danes igra veliko vlogo v razvoju in napredku otroške zaščite. To društvo je pri izgradnji mladinske zaščite lahko v veliko pomoč sestri, na drugi strani pa bi bila medicinska sestra lahko društvu dragocena svetovalka in usmerjevalka njihove dejavnosti. Vsekakor bo nujno potrebno, da se medicinska sestra pri svojem terenskem delu nasloni na krajevne množične organizacije.

Kaj bi pa medicinska sestra lahko storila za organizacijo počitniških letovanj na naših okrajih?

Predvsem bi morala v povezavi z učiteljstvom svetovati in vplivati na izbor otrok za počitniška letovanja. Učitelj ima v šoli priliko opazovati otroka kot del kolektiva. Zato najlaže ugotovi morebitne odklone v zdravstvenem stanju posameznika, ker ima obenem tudi vpogled v izostanke od šolskega pouka zaradi bolezni. Če je objektiven, kar od vzgojitelja vsekakor pričakujemo, tedaj ima vso možnost, da predlaga iz svojega razreda zdravstveno res najbolj potrebne. Zdi se mi, da smo se doslej vse premalo oslanjali na našo šolo, ko smo izbirali otroke za počitniške kolonije. Žal učitelj velikokrat nima temeljitega vpogleda v socialne razmere, v katerih otrok živi doma. Pri nas namreč se še ni uveljavilo načelo, ki ima v naprednejših zamejskih državah že močne korenine, da mora namreč učitelj svojega učenca vsaj 1—2-krat na leto obiskati na njegovem domu. V naših razmerah je za zdaj to delovno področje izključna domena medicinske sestre. Le-ta ima pri svojem zdravstvenem prosvetnem delu na terenu in v patronažni službi priliko prodirati v domove naših otrok in študirati okolje, v katerem otrok živi. Ona lahko zdravstveni indikaciji, ki jo nakaže učitelj, ugotovi pa zdravnik, doda socialno. Ona lahko opozori tudi na otroke za tuberkulozo bolnih staršev, ki so v dnevni nevarnosti okužbe. Ti otroci, danes še zdravi, so lahko zaradi stalne izpostavljenosti, jutri že žrtev te zavratne bolezni. Tem otrokom gre vsa naša skrb, ti otroci bi se morali poleg bolehnih prvenstveno upoštevali pri sprejemanju na počitniška letovanja. »Preprečevati« je geslo vsake moderne zdravstvene službe, zlasti šolsko zdravstvene, ki čuva nad najvažnejšim delom prebivalstva, namreč nad otroki. S splošno okrepitvijo takega otroka na počitniškem letovanju dvignemo njegovo odpornost v boju proti tuberkulozi in s tem bedimo nad delovno sposobnostjo bodočega državljana.

V pogovoru s starši se odkrivajo medicinski sestri podrobnosti o zdravstvenem stanju učenca. Te namreč ostanejo učitelju lahko nepoznane, ker jih neprosvetljeni starši iz nekakšnega sramu dostikrat prikrivajo.

Zdravstveno stanje učencev je odločilno za sprejem v zdravstvene počitniške kolonije. Za pasivne kraje, koder so lokalna sredstva prešibka za organi-

zacija bolj zahtevnih počitniških letovanj, organizira kolonije republiški svet za zdravstvo in socialno skrbstvo. Poleg počitniških kolonij z izrazito zdravstvenim značajem imamo še počitniška letovanja, ki težijo predvsem za tem, da podpro socialno šibke otroke.

Pri sprejemanju otrok v take kolonije bi morala imeti medicinska sestra najmočnejšo posvetovalno besedo, ker ona lahko opozori, če ima otrok doma pomanjkljivo prehrano, kar mu ovira zdrav telesni razvoj, ali je morda preobremenjen z izvenšolskim delom, ali ima premalo spanja zaradi motenja nočnega miru, nadalje lahko opozori na nepravilen dnevni režim, na alkoholizem staršev, na slab odnos roditeljev do otroka, na hladno čustveno okolje, ki mu je otrok izpostavljen itd. Skratka, medicinska sestra ima vpogled v materialno in emocionalno okolje, v katerem otrok raste. Neustrezno okolje pa bi moralo biti poleg zdravstvenih momentov odločilno za sprejemanje naših otrok na običajna počitniška letovanja.

Medicinska sestra lahko tudi prepreči, da bi pošiljali otroke po občutku in željah staršev v višinska ali obmorska letovanja, ko vedno znova opozarja komisijo, da se točno drži zdravnikove izjave. To velja zlasti za obmorsko letovanje, ki je za otroka z začetno pljučno tuberkulozo lahko usodno. Saj se dogaja, da letovanje v obmorskem kraju tuberkulozni proces pospeši in dočemo s tem ravno nasprotno od tistega, kar smo hoteli, tako da se otroku, ki smo ga sprejeli na letovanje, zdravstveno stanje ne izboljša, ampak poslabša. Razen pljučne tuberkuloze so pa še druge bolezni, ki jim obmorska klima ne prija. Le malo pa je bolezni, ki bi jim škodovala višinska klima. Zato je treba starše navajati in jih vzgajati v miselnosti, da o klimi odloča samo zdravstveni organ, ne pa osebni pogledi staršev ali otrok, ki se vdajajo vplivu mode in lastnim željam, ne vidijo pa nevarnosti, ki lahko kakega otroka ogroža v določeni klimi. Le za zdravo deco še nekako drži splošno načelo: »To dete živi v planinskem področju, zaradi tega naj gre na morje in obratno.« Pri bolnem otroku mora odločati značaj njegove bolezni in pošljemo ga lahko samo v tisto klimo, od katere pričakujemo, da bo ugodno vplivala na potek njegove bolezni.

Da zdravnik lahko ugotovi, ali bo obmorska klima ugodno vplivala na otroka, je potreben rentgenološki pregled za letovanje določenih otrok. Organizacija teh pregledov in njih praktična izvedba pa spada v izrazito področje sestrskega terenskega dela. Rentgenološki pregledi, ki so včasih teže, včasih lažje izvedljivi, so se do sedaj pri izboru otrok na podeželju zanemarjali. V tej okoliščini moramo iskati vzrok, da del poslanih otrok v obmorski klimi ni napredoval, da se jim zdravje ni izboljšalo, ampak včasih celo poslabšalo.

Medicinska sestra nam tudi pomaga pri delu, da pridejo otroci na letovanje snažni in čisti, da niso vir okužbe za ostale otroke. Pri obisku na domu naj si sestra dobro ogleda otroka, ki ga namerava predlagati komisiji za sprejem. Predvsem ga mora pregledati na ušivost in na garje ter poskrbeti, da ga pred odhodom v kolonijo doma očistijo. Pravzaprav pa je njena naloga širša, zajeti mora asanacijo cele družine in s primernim poukom zajamčiti otroku povratek v snažen dom. Opozori naj starše, da ni sicer potrebno, da prinese otrok ne vem kako bogato izbiro lepih oblek s seboj, kar tako rade delajo deklice socialno krepkejših staršev v starostni dobi 12—14 let, da pa mora biti vsa garderoba primerna klimi, v katero gre otrok, vendar čista in zašita. Čistost in zakrpanost obleke pa ni vprašanje materialnih sredstev, temveč pra-

vilnega odnosa staršev do osebne higiene, ki ga mora zaščitna sestra postopoma vzgojiti v naši vaški, delavski in meščanski družini.

Medicinska sestra pozna tudi epidemiološko sliko naših domov. Navadno prav dobro ve, v kateri družini je bila v zadnjih dveh mesecih kaka nalezljiva bolezen. Že s samim opozorilom organizatorja, da mora sprejem otroka odložiti na zadnjo izmeno ali pa ga izključiti od letovanja, lahko prepreči na letovanju epidemijo, ki je strah in trepet vseh zdravstvenih organov.

Pravilna izpolnitev zdravstvenega lista je važna za zdravnika v letovališču, zlasti v zdravstveni počitniški koloniji, v kateri so bolni otroci. Zato naj v krajih, kjer ni medicinskih sester, sestra s primernim poukom usposobi učiteljstvo, da bodo otroke pravilno tehtali in merili. Sama pa naj v liste vpiše opombe zdravstvenega značaja, katere težko prepustimo nestrokovni osebi.

Izbira kraja, kje bodo otroci letovali, je širše vprašanje, saj tu ne odločajo samo klimatične razmere in lepota kraja, temveč tudi kvaliteta stavbe, oskrba s pitno vodo, možnost kopanja, izletov, prometne zveze in materialne možnosti okraja. Mnenja pa sem, da pozna medicinska sestra na svojem področju objektivne možnosti za nastanitev kolonije, zlasti za taborjenje, tako dobro, da bo tudi v tem pogledu lahko v pomoč okrajni komisiji za letovanja.

Zbiranje in postopno nabavljanje stalne, higiensko neoporečne opreme za počitniška letovanja je naloga, ki jo moramo postaviti pred naše okrajne ljudske odbore, če želimo, da se bo higienska raven naših kolonij dvigala iz leta v leto, in če želimo v njihovem upravljanju uveljaviti ekonomični faktor. In tudi tu bi medicinska sestra s strokovnim nasvetom lahko preprečila nabavo neustrezne opreme in s tem nepravilno uporabo razpoložljivih sredstev.

Iz podanega lahko povzamemo, da ima medicinska sestra mnogo pripravljalega dela za počitniška letovanja. Vendar se pa to delo ne sme omejiti samo na spomladanske mesece, ko se bliža čas kolonij, temveč bi njeni predlogi morali biti sad redne in temeljite patronažne službe na terenu.

V

Na letovanje otrok
jiteljskega kadra in s
koloniji skušajo posre
navadah, nadzorovati
vzgojno povoljno vpliv

Kakšna je pravza
je njeno delo?

Zaželeno bi bilo,
medicinsko sestro. Tako bi bilo za zdravje otrok in sanitarni režim resnično najidealneje preskrbljeno. To je pri nas za zdaj izvedljivo le v zdravstvenih letovališčih. Tu zdravnik in medicinska sestra tesno sodelujeta. Medicinska sestra pomaga zdravniku pri pregledih in morebitnih posegih, kontroli in vzdrževanju dobrih higienskih razmer. Je pa vse to odvisno od dela in budnosti medicinske sestre, zlasti če je ona v koloniji edini zdravstveni delavec.

iju

temveč je naloga vzgo-
jim za časa bivanja v
i v osnovnih higienskih
apredek in končno tudi

roško kolonijo in kakšno

jega zdravnika in svojo